

Set Persson

Vad läget kräver av Sveriges arbetare

Tal på sammanträde med Sveriges Kommunistiska Partis styrelse den 24 mars 1945.

Efter undertecknandet av Molotov-Ribbentrop-pakten hösten 1939 och i synnerhet efter det sovjetiska angreppet på Finland i slutet av november 1939 (finska vinterkriget som avslutades i mitten av mars 1940), hade det svenska kommunistpartiet (SKP) en mycket svår tid.

Men efter Nazitysklands angrepp på Sovjetunionen sommaren 1941 lättade trycket och SKP började bryta sin isolering. Från sommaren 1943, sedan Sovjet tillfogat de tyska invasionsstyrkorna svåra nederlag, genomgick SKP en kraftig tillväxt och fick ett allt större inflytande inom arbetarrörelsen. Det yttrade sig bl a i att SKP var drivande i den stora metallstrejken som bröt ut i februari 1945 och pågick ända till juni samma år.

SKP:s uppsving fortsatte under ett par år efter krigets slut, men bröts och vändes då det kalla kriget bröt ut. Kommunisterna förpassades åter till skamvrån och förlorade större delen av det inflytande man byggt upp åren innan.

Föreliggande tal av den kommunistiska riksdagsmannen Set Persson hölls vid en tidpunkt då optimismen var mycket stor inom SKP och efter man beslutat att stödja *Arbetarrörelsens efterkrigsprogram* som framlagts av socialdemokraterna.¹ Set Persson kommenterar både *Efterkrigsprogrammet* och metallstrejken i sitt tal.

Set Persson skulle några år in på 1950-talet hamna i opposition och tvingas lämna SKP. Han stod då för en vänsterstalinistisk ståndpunkt och bildade tillsammans med meningsfränder Sveriges Kommunistiska Arbetarförbund (SKA), som förde en tynande tillvaro. I mitten av 1960-talet (efter Set Perssons död) anslöt sig resterna av denna grupp till det maoistiska Kommunistiska Förbundet marxist-leninisterna, KFml.²

¹ Se [Om Efterkrigsprogrammet: Skördetiden som försvann](#)

² Om Set Persson, se skriften [Till försvar för kommunismen](#) som är en slags hyllningsskrift till denne principfaste stalinist. Fenomenet Set Persson behandlas även utförligt (och ur en mer kritisk ståndpunkt) i Werner Schmidts [C-H Hermansson - En politisk biografi](#).

Lästips

Om SKP under 2:a världskriget, se [Sveriges Kommunistiska Parti och 2:a världskrigets första år](#) och [Sveriges Kommunistiska Parti och 2:a världskriget 1941-45](#) av Yvonne Hirdman.

Om SKP:s utveckling från världskrigets sista år fram till c:a 1950, se kapitlet "SKP:s politiska utveckling 1943-1950" i [Zenit om SKP/VPK – en artikelsamling](#) och avsnittet "SKP i efterkrigstidens malström" i [KOMMUNIST om SKP/Vpk](#).

Martin F 14/1 2016

För tio månader sedan höll Sveriges Kommunistiska Parti sin tolfte kongress och måste då konstatera som ett fruktansvärt faktum att flertalet av Europas folk befann sig under tysk ockupation. Nu är det inte längre så. Sovjetunionens arbetare, bönder och intellektuella, av socialismen danade till ett folk av ny typ ifråga om mod och med en kampvilja utan motstycke i historien, har med sin Röda armé fullständigt rensat Sovjetunionens, Polens, Rumäniens, Bulgariens och Finlands landområden från tyskar, ävenså stora delar av Tjeckoslovakien och Ungern och för nu kriget i huvudsak på tysk jord.

I de länder, som befriats av Röda armén i förbund med de frihetsälskande krafterna hos de befriade folken, har de reaktionära gamla regimerna fallit tillsammans med tyskarnas välde. För oss utgör Finland det mest näraliggande och åskådliga exemplet i detta avseende. Vi har fått bevittna hur Röda arméns seger över tyskarna och över Lappo och Tanner som genom ett trollslag öppnade fängelseportarna för antifascistiska män och kvinnor, hur finska kamrater som avtjänade straff för sin trohet mot folkets sak, gick direkt från tukthusen in i regeringen, hur i de finska skogarna tidigare jagade "skogsgardister", d. v. s. de som fredlösa förklarade frihets- och fredskämparna, erhöll upprättelse, hur Finlands Kommunistiska parti för första gången i sin historia lämnats tillfälle att i tävlan med andra partier arbeta bland folket och hur Finland för första gången gått till val under de relativt fria former, som vanlig borgerlig demokrati medger, med resultat att folkdemokraternas kandidater, av vilka de flesta är kommunister, blev största partigruppen i riksdagen på två man när.

Så glänsande blev resultatet, trots de många ogynnsamma omständigheter under vilka våra finska kamrater hade att genomföra valrörelsen och trots de hinder som de gamla makt-havarna under valrörelsen fortfarande förmådde resa mot kommunisterna i deras arbete. Resultatet borde verka som ett varsel även för reaktionärerna i vårt land.

Fascismen kommer att utplånas i alla länder och dess öppna anhängare kommer att få lida sina gärningars lön. Men uppgörelse stundar även för dem som utan att öppet ge sin anslutning till nazismen ändå spekulerat i att med dess hjälp kunna krossa Sovjetunionen och samtidigt betvinga de arbetande massorna i det egna landet och för dem, som sökt uppträda så mot fascismen, att de på andras bekostnad skulle kunna rädda sitt eget skinn. Det var sådana krafter som drog de bittraste olyckor över Finlands folk.

1940 års män bör gå

Men det vore att gå över ån efter vatten om vi svenskar skulle gå över gränserna för att hämta åskådningsexemplar av pronazister och anpasslingar. Vi har själva en riklig inhemsk flora av sådana att rensa upp med. Nu har ju för övrigt samlingsregeringen tillsatt en kommission med uppgift att rensa upp med det fascistiska ogräset. Men om den nu sittande regeringen ytterst skall svara för denna rensning, så har bocken blivit satt till trädgårdsmästare i folkhemmets ogräsbemängda trädgård; ty de nuvarande politiska makthavarna i vårt land har ett förflutet, som diskvalificerar dem för denna uppgift.

Vi minns jubelklangen från klockorna i de svenska kyrkorna år 1938, när Tjeckoslovakien offerades i München som ett led i planen på att leda Hitlers krigsväg enbart mot Sovjetunionen. Vi minns tysktågen, krigskrediterna, de jagade antifascistiska flyktingarna, kurirflyget, polisrazziorna och mörkläggningen under den svenska förnedringsperiod, som sammanföll med den tid då fascismen stod på höjden av sin maktställning och vi vet vilka män, som då utövade makten och dikterade denna politik. Vi minns namnet på den man som så sent som år 1941 anlade krämarsynpunkter på frågan huruvida en österrikisk flykting skulle utlämnas till sina bödlar eller inte. Den tvångsmobiliserade österrikiske soldaten utlämnades till döden av de svenska makthavarna trots sin försäkran: ”Jag har aldrig varit nazist, jag har varit socialdemokrat i hela mitt liv”. Vi vet namnet på den redaktör i Norrländska Socialdemokraten som vid Finlands befrielse från tyskarna skrev:

”När vi här i Sverige ser att Finland nödgas förbjuda nazisterna och ge frihet åt kommunisterna, så vill vi helst beklaga vad som sker ... En sund demokrati måste tillåta medborgarna att ge uttryck för olika meningar, även om dessa syftar till demokratins undergång.”

Vi minns namnet på den polisminister som egenmäktigt inrättat en svensk hemlig polis efter Gestapos mönster och som upprättade ännu använda register över svenska radikala arbetare under en tid, när faran för en nazistisk ockupation av vårt land var som störst och registren följaktligen kunnat komma att tjäna som förteckningar till tjänst åt inkräktares arkebuseringsplutoner. Vi vet vilka det var som tillät de svenska kapitalisterna att för egen räkning slå mynt av de arbetande massornas vilja till nationell enhet inför det fascistiska hotet utifrån mot vår nationella frihet, och att slå mynt av svenska folkets försörjningsbekymmer. Det var de s. k. 1940 års män och de hade alla sin kraftkälla i den svenska samlingsregeringen. Det är denna regering som bär ansvaret för att Sverige fick ett så dåligt anseende hos de frihetsälskande folken på grund av landets hållning och gärningar under den tid, när världsdemokratien befann sig i högsta dödsfara. Det är inte det att vårt land är ett litet land som gör att vi lämnats utanför de planerade internationella rådslag, där en ny världsordning skall byggas upp.

Läget kräver en ny politik

Finlands statsminister Paasikivi yttrade nyligen, att ”för en ny politik kräves nya män.” Det är så här också — 1940 års män duger inte längre för lösandet av de uppgifter, som förestår. De kommer inte att bli godkända om de anmäler sig som medverkande för uppbyggandet av en fredens och frihetens framtida ordning. Men Sveriges demokratiska och frihetsälskande folk kan säkerligen återställa sitt lands anseende och bli godkänt som medverkande kraft vid världens återuppbyggnad om det i krigets elfte timme framtvingar en ny politik.

Som första uppgift står därvid enligt vår mening *ett fullständigt brytande med* nazi-Tyskland, såväl vad det gäller de diplomatiska som ekonomiska och kulturella förbindelserna. Praktiskt taget alla Tysklands grannar deltar nu i kvävningsaktionen mot naziregimen. Därmed har en situation uppstått som borde medföra att t. o. m. Per Edvin Sköld borde kunna ändra sin tes om att ”krigets väsen och det utrikespolitiska läget hindrar oss svenskar att ha intresse av någondera av de krigförande ländernas seger i det pågående kriget.” Men Sverige håller fortfarande en andningskanal öppen åt nazi-Tyskland och förlänger därmed livet på de nazistiska bödlarna och ökar antalet av deras offer.

Stockholm har redan allt för länge varit en reservlya för nazisterna. Av naziregeringen utställda pass godkänns som legitima uppehållshandlingar när de i verkligheten borde utgöra returbiljetter till ”tusen-årsriket” eller passerkort in i fängelserna. Varje ”avhoppare” godkänns, endera av naivitet eller av välvilja, som ”politisk flykting” och lämnas i skydd av asylrätt, tillfälle till konspirationer. För särskilt vårt norska broderfolk är detta till desto större nackdel som det givetvis måste underlätta kontakten mellan ockupationstrupperna och nazilandet. Danska quislingar släppas i frihet och lämnas tillfälle att efter väl förrättad

kunskapsverksamhet i Sverige vända åter till Danmark för fortsatt verksamhet i tysk tjänst. Baltiska fascister har i Sverige funnit en fristad. Samtidigt smattrar fysiljeringsplutonernas salvor med jämna mellanrum i Norge och Danmark och det kritiska slutskedet i ockupationen nalkas, då ockupanter och quislingar likt till döds sårade vilddjur kommer att i besinningslöst raseri döda endast för dödandets egen skull.

I denna situation och med tanke på den skuld till brödrafolken, som samlingsregeringen med sin politik ådragit vårt folk, föreslår arbetsutskottet partistyrelsen att besluta att kommunistiska partiet skall mobilisera alla frihetsälskande krafter för följande uppgifter:

1. Brytande av alla förbindelser med Tyskland så länge naziregimen består. Omedelbart utvisande av alla tyskar som vistas här på av nazistregeringen utställda pass. Alla utlänningar, vilka är kända som fascister eller som med skäl misstänkas för verksamhet mot de allierade nationerna eller på annat sätt skadar Sverges intressen interneras.
2. Hjälpen till broderfolken utvidgas till en omfattande och allsidig beredskap, såväl den svensk-norska frivilligrörelsens form, som genom statsmakternas direkta åtgärder, för att på norska och danska folkens begäran ingripa till skydd mot ockupationstruppernas och quislingarnas befarade blodiga excesser i befrielsekampens slutskede.

Neutralitet och anpassning

Jag hör redan invändningarna från borgerligt och socialdemokratiskt ledarhåll. Man kommer att säga: Neutraliteten har hittills varit vår ledstjärna och den skall så förbli.

Varken våra motståndare eller vi har ständigt varit för neutralitet. Varken för dem eller för oss har neutraliteten visat sig vara någon principfråga. Före kriget kämpade vi mot neutraliteten, för den kollektiva säkerheten. Då sökte våra motståndare dölja sin vägröjaregärning för fascismen och kriget genom att bakom neutralitetens täckmantel bekämpa den kollektiva säkerheten. Så kom det finska vinterkriget och det andra världskriget, som en följd av att den kollektiva säkerhetens förkämpar led nederlag. Då övergav de tidigare neutralitetsanhängarna sin ståndpunkt. Under vinterkriget blev Sverige "icke krigförande" stat, Sverige understödde Finland i kriget mot Sovjetunionen under den nu från samma håll övergivna parollen "Finlands sak är vår". Sverige bröt vidare på sätt jag tidigare erinrat om neutralitetens såväl skrivna som oskrivna lagar till förmån för nazismen när Hitler stod på höjden av sin maktställning.

Då krävde vi neutralitet. Detta krav var då en kampparoll mot nazi-Tyskland, ett alternativ till det oneutrala understödandet av Hitler. Neutraliteten återställdes först efter att de allierade drivit Hitler långt tillbaka på defensivens väg. Nu upprätthålles neutraliteten så strikt, att svenskt luftvärn tjänstgör som en första försvarsgördel åt Berlin och andra tyska städer och vapensmedjor. Vi är inte anhängare av denna neutralitet, ty den betyder i nuvarande situation att Sverige som stat tar parti för en kriminell företeelse, för nazismen.

Vår tidigare neutralitetsparoll innebar ett krav om att de styrande i vårt land skulle sluta upp med att handla till förmån för banditismen. Nu kräver vi: Sluta upp med att jämställa fascismen med demokratin, banditismen med dess offer! Bryt förbindelserna med Hitlers rike! Sverige får icke stå neutralt i kampen mellan våra broderfolk och dess förtryckare!

Upplös säkerhetspolisen

Därför måste samlingsregeringens verk från den värsta anpassningstiden raseras. Till detta verk hör inrättandet av en hemlig polis efter klart mönster av Gestapo och fullmakterna för denna polis att inspärra människor på blott föregiven misstanke om att de kanske ämnar begå något olagligt. Dit hör även fullmakten att företa husundersökningar och utöva brev- och telefonspionage och att sedan få dölja sin verksamhet bakom hemligstämplandet och bakom

rättslokalernas lyckta dörrar.

Allt sådant är ingredienser, hörande till en nazistisk rättsordning. Mannen som stod till tjänst för att införa djävulskapet är socialdemokrat och heter Gustav Möller. Han har inrättat hemliga polisen utan riksdagens vetskap och utfärdat instruktioner för densamma i form av en hemlig kungörelse, vilket förfaringssätt icke står i överensstämmelse med svensk grundlag. En del av kostnaderna för hemliga polisen togs från ett riksdagsanslag kamouflerat under rubriken "Bevakning av hamnar, flygfält o. s. v." "O. s. v.", det var hemliga polisen. Övriga kostnader

togs man från kommuner, som helt enkelt ålades att betala. I hemliga polisen anställdes människor som i poliskrået går under tjänstebeteckningen "tjallare", med uppgift att intränga i arbetarorganisationer och söka kontakt med flyktingar. Hur stor skuld samlingsregeringen och hemliga polisen har till tappra norska och danska patrioters död och till olyckor, som drabbat deras anhöriga, kommer naturligtvis inte att bli klarlagt så länge denna regering sitter och ruvar över de av hemliga polisen upprättade registren över antifascister, samtidigt som den låtsas vara intresserad av att hemliga polisens verksamhet undersökes.

Jag upprepar: Dessa undersökningar måste bedrivas av en ny regering och undersökningen bör därvid komma att rikta sig lika mycket mot samlingsregeringen som mot dess verktyg, den hemliga polisen. Som ett viktigt led i arbetet att förjanta nazismen även i vårt land föreslår nu arbetsutskottet att partistyrelsen beslutar inrikta partiet på kamp för kravet:

Omedelbar upplösning av säkerhetspolisen. Besträffning av dem som äro ansvariga för fascistiskt inspirerade och för folkets rättsmedvetande kränkande övergrepp.

Vänsterregeringen är parollen

Jag upprepar: den nya politik som erfordras i Svege kräver nya män i regeringen. Endast en regering av den karaktär, som vi inlägger i benämningen *en vänsterregering*, kan lösa de uppgifter, som oundgängligen måste lösas såvitt Sverge skall kunna återerövra sitt anseende hos de frihetsälskande folken och därmed skapa förutsättningarna för en lyckosam marsch framåt för vårt folk.

Arbetarrörelsen i vårt land är så stark, att om den utvecklar sina resurser, så har de borgerliga inga möjligheter att diktera sin vilja. Arbetarrörelsen har enat sig om ett efterkrigsprogram, vars centrala och avgörande krav lyder: "Full sysselsättning" och "Rättvis fördelning och höjd levnadsstandard." Arbetarrörelsens efterkrigsprogram innebär, enligt de socialdemokratiska ledarnas propagandaförkunnelser, att samhället skall omdanas i socialistisk riktning. Det innebär, för att citera Örebro-Kuriren, "rätt till arbete, rätt till medansvar i produktion och rätt till en levnadsstandard som ger en människovärdig tillvaro". Det innebär, för att tala med en socialdemokratisk propagandaffisch, som före valet lyste från plank och väggar, "krigets produktionskrafter åt fredens arbete".

Kan då detta program genomföras eller ens förberedelse för dess genomförande vidtagas av samlingsregeringen? Eller kan det bli som Morgon-Tidningen skrev vid programmets offentliggörande att "arbetslösheten skall fördrivas av det enskilda finanskapitalet och staten gemensamt".

Frågorna behöver endast ställas för att vara besvarade. Arbetarrörelsens efterkrigsprogram syftar till att minska kapitalisternas privilegier och höja de arbetande massornas standard i såväl ekonomiskt som kulturellt hänseende. Dess krav kan inte genomföras i samarbete med dem, vars intressen de riktar sig emot. En utveckling i den riktning programmet anger kan säkras endast genom att arbetarklassen avlägsnar samlingsregeringen och ersätter den med en vänsterregering.

De socialdemokratiska ledarna anger sig uppfatta våra krav om en vänsterregering som

uttryck för "taburetthunger". I ordet "taburetthunger" ligger en anklagelse för beredvilligheten till betingelslös och principlös medverkan i en regering.

I anklagelsen gömmer sig en förhoppning om att kommunisterna skall komma att vandra socialdemokratins väg, en förhoppning om att även kommunisterna "vid fall av behov" skulle komma att låta placera sig i regeringen för att spela rollen som gisslan i klassfiendens våld. Dåligt skulle vi i så fall ha dragit lärdom av det avskräckande i socialdemokratins regeringskonst.

Självständig arbetarpolitik

Med en vänsterregering avser vi ett organ för arbetarklassens samarbete med alla medborgargrupper och enskilda, som i handling visar sig vilja utplåna fascismen, beskära storfinansens makt och befordra en sådan utveckling som finns skisserad i arbetarrörelsens efterkrigsprogram. En sådan regering skulle icke bli till hinder för en självständig arbetarpolitik, tvärtom, en självständig arbetarpolitik utgör betingelsen och grundvalen för en sådan regering. För att en regering skall kunna genomföra de uppgifter, som jag tidigare nämnt, måste den stödjas av en enig arbetarklass.

Klassarbetspolitiken splittrar arbetarklassen, ty arbetarna kan ju, som väl är, aldrig enas om socialdemokratismens ide, d. v. s. omkring idén om att söka nå fram till friheten genom att ingå fredspakt med dem, vilkas allt annat överskuggande intresse heter utsugning. En sådan slags enhet skulle betyda att all klasskänsla och allt klassmedvetande skulle ha blivit utplånat inom arbetarklassen, de orsaker till klassmotsättningar som finns så länge kapitalismen består svarar för att något sådant inte kan komma att inträffa. Däremot finns alla förutsättningar för det andra slaget av enhet, den enhet som vi vill skapa, *enheten på den självständiga arbetarpolitikens grundval*.

Allt större arbetarmassor get sin anslutning till kommunisternas politik. Det sker därför att partiets politik står i samklang med den utveckling, som de framstegsvänliga krafterna världen runt offerar liv och blod för att framtvunga och därför att partiets politik överensstämmer med de arbetande massornas önsknings och behov i alla dagsaktuella frågor. Det var därför som kommunistiska partiet vid valet i september förra året, samlade 318,461 röster och därmed ökade sitt röstetal från förra riksdagsvalet med över 200,000 och ökade antalet mandat i andra kammaren från 3 till 15. Efter strikta proportionella grunder skulle vi för övrigt ha haft 24 i stället för 15 mandat i andra kammaren. Kommunistiska partiet blev i och med valresultatet i september förra året en maktfaktor, vars vilja man inte längre kan undgå att räkna med i svensk politik.

Denna valframgång visar dock endast början av partiets frammarsch, frammarschen har fortsatt även efter valet. Den tar sig uttryck i en ständig tillströmning av nya medlemmar till partiet och ungdomsförbundet och i ständigt ökad anslutning kring vår politik, inte minst inom fackföreningsrörelsen.

Aktiv facklig kamp

Dessa framgångar glädjer oss framför allt därför, att de vunnits på vår enhetspolitik och därför att de bådade nya segrar för våra enhetssträvanden.

Som största framgång hittills i vår kamp mot klassarbetet och för enheten betraktar vi metallarbetarstrejken. Den betyder nämligen att över 100,000 metallarbetare enat sig för aktiv handling. Redan har metallarbetarna, av vilka flertalet fortfarande i partipolitiskt hänseende bekänner sig till socialdemokratiet, kämpat mot det svenska arbetsköpardömet i över 9 veckor. Detta vore väl i och för sig ingen särskild bedrift, om de hade den fackliga rörelsens generalstab och sitt eget förbunds ledning, inte bara formellt utan även reellt, med sig i striden. Så är emellertid inte fallet. Först fick metallarbetarna utkämpa en frenetisk strid för tillstånd att få

gå till kamp mot arbetsköparna. Sedan har de fått föra en oavbruten kamp mot sina egna generalers defaitiska förkunnelser och nederlagssträvanden. Varje åtgärd, riktad mot arbetsköparna, har de måst framtvinga under motstånd från sina egna ledare, samtidigt som de haft att utkämpa en oavbruten kamp mot sina högsta ledningars vilja att begå handlingar till förmån för arbetsköparna. Dessa ledare handlar som de gör i en lika enfaldig som brottslig spekulering att arbetarna skall återvinna tron på socialdemokratismen, om bara deras aktion inte ger ett gott resultat. De glömmer, dessa ledare, att orsaken till det missnöje som utlöste metallarbetarnas kamp, den kommer ju att kvarstå även om de reformistiska ledarna skulle lyckas fullfölja sina planer. De glömmer att såväl socialdemokraterna som kommunisterna inom Metallindustri-arbetareförbundet på grund av sina egna erfarenheter funnit det nödvändigt att kräva en ny politik även på den ekonomiska kampens område, och att de erfarenheter dessa nu gör kommer allt fler arbetare att inse behovet av nya män i ledningen för genomförandet av en sådan politik.

De som förfogar över makten men ändå lider nederlag kan aldrig räkna med att kunna prestera något hållbart förvar för detta. De socialdemokratiska och reformistiska ledarna förfoga i arbetarrörelsens parlamentariska och utomparlamentariska styrka, över denna makt. Om arbetarmajoriteten i riksdagen vill stödja sig på arbetarrörelsen utanför de samma, så är den suverän.

”Men vi måste vara neutrala”, säger de socialdemokratiska representanterna i riksdagen. Så säger de nu, när de inte längre kunde förhindra arbetarna från att gå till aktion och vill undkomma att utnyttja sina positioner för att stödja arbetarna i denna aktion. Men när det tidigare gällde att söka avhålla arbetarna från att gå till aktion, då sade man något annat. Så yttrade exempelvis landsorganisationens ordförande, August Lindberg, på socialdemokratiska partiets kongress i maj månad förra året:

”Arbetarklassen bestämmer tack vare riksdagsmajoriteten i stort sett den ekonomiska politiken, och då kan det tyckas att det borde vara omöjligt att ernå förbättringar utan påkostade konflikter”.

Vi ställer frågan: Har verkligen Sveriges arbetare sänt de socialdemokratiska representanterna till riksdagen för att de skulle förhålla sig neutrala i klasskampfrågor?

De kommunistiska representanterna i riksdagen har förklarat: ”Vi är icke neutrala i metallkonflikten. Vi står oreserverat på arbetarpartens sida och är beredda att medverka i varje beslut som arbetarmajoriteten i riksdagen vill fatta i syfte att tillförsäkra arbetarparten seger”.

Enhet i arbetarleden

Många socialdemokratiska ledare är beredda att offra arbetarnas bröd för att söka hindra enhet i arbetarleden. Vi bygger tålmodigt vidare på vårt enhetsverk för att tillförsäkra arbetarna tillräckligt med bröd. Vi vill bygga ut denna enhet utöver vårt lands gränser och vi är anhängare även av internationell facklig enhet. Vi upprepar i det stycket Dimitrovs ord från Kommunistiska Internationalens sjunde världskongress för 10 år sedan:

”Vi är avgjort för upprättandet av facklig enhet i varje land och i internationell omfattning.

Vi är för en enhetlig fackförening inom varje produktionsgren.

Vi är för en enhetlig facklig landsorganisation i varje land.

Vi är för enhetliga internationella fackliga sammanslutningar efter industrier.

Vi är för enhetliga klassfackföreningar som ett av arbetarklassens viktigaste bålverk mot kapitalets offensiv och fascismen. Därvid ställer vi endast följande villkor för fackorganisationernas sammanslutning: kamp mot kapitalet, kamp mot fascismen och demokrati inom fackföreningarna.”

Så långt Dimitrov. Hans ord äger fortfarande full giltighet.

År 1938 deltog svenska LO:s ordförande i sammantantskap i Oslo. Sammanträdet gällde främst frågan om sovjetfackföreningarnas inträde i internationalen och kampen mot krig och fascism. I debatten om huruvida sovjetfackföreningarna skulle få inträde i internationalen yttrade då August Lindberg:

”Frågan har också en politisk sida, som för oss i Sverige icke är minst betydelsefull. Ryssarnas anslutning skulle icke betyda en förstärkt front mot fascismen. Enligt vår mening skulle resultatet bli det omvända. Fackföreningarna är icke självständiga gentemot den ryska staten. De kan som följd härav icke förverkliga beslut, som fattas av Internationalens kongresser, därest besluten icke i alla stycken passar den ryska staten”.

År 1945 i mars månad var samme August Lindberg på nytt i en internationell konferens, nu i London, där den internationella fackliga enheten på nytt stod på dagordningen. August Lindberg upprepade nu inte sitt påstående om att ryssarna inte kunde förstärka fronten mot nazismen. Nu kom han hem från konferensen och yttrade:

”Vi vill samarbeta med sovjetfackföreningarna, men ej med hemmakommunisterna.”

Borde ändå inte August Lindberg vara litet försiktig med sina deklamationer om vad han vill. August Lindberg betraktar tydligen den svenska fackföreningsrörelsen som sin privata tillhörighet. I verkligheten utgör den en del av den svenska arbetarklassens tillhörighet och de svenska kommunisterna är nu tillräckligt starka för att med kraft kunna säga ifrån: Vi äger vår andel i denna gemensamma egendom i proportion till vårt inflytande. Vårt ständigt stegrade inflytande använder vi för att befästa de band som binder socialdemokratiska och kommunistiska arbetare vid varandra i fackföreningarna omkring gemensamma intressefrågor. Vårt inflytande och dessa band är redan så starka, att August Lindberg imponerar inte ett dyft på oss med sina bannbullor.

Ännu återstår mycket att fullborda i vårt enhetsverk. Att mycket återstår det bevisas inte minst av att den socialdemokratiska partiledningen vågat intaga en sådan inställning till 1 maj som den gjort i år. Jag citerar ur partisekreterare Torsten Nilssons cirkulär angående 1 maj 1945:

”Kommunisterna kommer säkerligen att på sina håll uppvakta arbetarkommunerna eller de fackliga centralorganisationerna med förslag om anordnande av s. k. enhetsdemonstrationer. Dylika bör emellertid nu som tidigare konsekvent avvisas. Kommunisterna bör icke tillåtas att med sina fanor delta i våra demonstrationer . . . Vi låter alltså de gamla principerna gälla”.

Innehållet tarvar egentligen inte någon behandling. Däremot kräver följande fråga sin behandling: Hur skall kommunistiska partiet i handling kunna ge det svar, som detta cirkulär förtjänar?

Svaret blir: Fortsatt träget enhetsarbete i samma riktning som tidigare. Vi underlåter fortfarande att kämpa om fackföreningsfanorna 1 maj, vi går med i de led där dessa enligt beslut i de fackliga centralorganisationerna skall föras. Något annat är otänkbart. Eller skulle vi kanske exempelvis i Metalls fackföreningar börja slita i fanorna i tvist om var de skall föras, samtidigt som dessa fanor symboliserar enheten i kampen.

Varför söker de socialdemokratiska ledarna att splittra enheten?

De gör det därför att betingelsen för klassfiendernas villighet till klassarbete är att de socialdemokratiska ledarna kan lämna dem praktiska bevis på att socialdemokraterna bättre och skickligare än andra förstår att hålla de missnöjda arbetarmassorna i tygeln och skydda dem från kommunisternas inflytande. Därför måste klassarbetsanhängarna vara emot enheten, därför måste de liksom i Torsten Nilssons 1 majcirkulär förtala och smäda de kommunistiska enhetssträvandena, de måste göra detta därför att arbetarenheten undergräver

deras betingelselösa blockbildning med borgarklassen.

I enlighet med sin klassamarbetsteori betraktar socialdemokraterna den borgerliga staten som stående över klasserna. De pekar på den parlamentariska arbetarmajoriteten i riksdagen och påstår att arbetarna redan utövar den politiska makten i landet, trots att de ännu inte använt denna majoritet för att i strid mot de borgerligas vilja fatta ett enda ur klassynpunkt verkligt betydelsefullt och avgörande beslut. Och när de i samarbete med de borgerliga förstatligar några järnvägar eller några krogar, så pekar de på detta och säger: "Vi socialiserar". De blandar medvetet och i visst syfte ihop begreppen förstatligande och socialism och ger i bedrägligt syfte det förstnämnda namn av det sistnämnda.

Vi får inte låta bluffa oss av detta eller tillåta att arbetarmassorna bluffas. Så länge den kapitalistiska staten består utgör varje förstatligt företag ett stab-kapitalistiskt företag med samma intresse att utsuga den i företaget anställda arbetskraften som när det gäller enskilda kapitalisters företag.

Kommunisterna är ibland för förstatligande, ibland är vi motståndare. Vi är exempelvis för förstatligande av försäkringsrörelsen, därför att detta skulle medföra fördelar för såväl folket — försäkringstagarna som för de i försäkringsföretagen anställda, men vara till nackdel och förlust för de kapitalister som är intresserade i företaget. Men vi vänder oss mot allt förstatligande där syftet är att med statsmonopol som medel öka utsugningen av konsumenterna.

Att socialisera, det är inte att överföra äganderätten till produktionsmedlen i en kapitalistisk stats ägo. Att socialisera, det är att likvidera kapitalisternas ekonomiska makt och därmed likvidera såväl deras klass som deras statspapper, det är att överföra äganderätten till produktionsmedel och naturrikedomar till ett samhälle där arbetarna har tagit den politiska makten, d. v. s. till en socialistisk stat.

Jag har velat nämna dessa synpunkter, inte för att jag tror att det i och för sig i denna församling föreligger behov av några förkunnelser i dessa elementära ting, men som ett observandum inför socialdemokraternas målmedvetna försök just nu att blanda bort korten i berörda hänseende. Av samma skäl vill jag nämna några ord om

"Den fredliga utvecklingen"

Vi har förklarat oss vara för en sådan utveckling. Vi är för att den svenska arbetarrörelsen, som redan nu förfogar över tillräckliga av borgerliga demokrater som lagliga erkända medel för detta ändamål, använder dessa medel för att attackera kapitalisternas klassprivilegier. Men vi har inte med detta accepterat den fredliga utvecklingen som den enda tänkbara. Ty vem kan utfärda garantier för att kapitalisterna, i en situation då klassprivilegierna frångas dem, inte kommer att avbryta en sådan utveckling?

Jag vill därför understryka: Vi ger vår anslutning till strävandena att på vanliga demokratiska vägar, genom fackliga förhandlingar, avtalsuppgörelser, lag- stiftning, riksdagsbeslut, regeringsåtgärder o. s. v. komma framåt på fredlig väg och vi erkänner att denna väg kan vara framkomlig. Men detta innebär givetvis icke att Sveriges kommunistiska parti inte skulle vara ett revolutionärt parti. Kommunistiska partiet är och förblir ett sådant parti.

Vi har alltså på sätt jag framhållit, accepterat den fredliga utvecklingen. Därmed har vi ju för vår del sagt ut, att vi inte önskar annat än att få konkurrera med övriga partier om folkets stöd för vår politik, och har därvid aldrig förutsatt användandet av några våldsmedel. Endast de som företräder en mot folkflertalets intressen riktad politik kan ha behov av att med hjälp av våld och tvångsmedel få den accepterad av folket. Men vårt mål är att nå samhällsförhållanden, där folket inte har behov av eller önskar mera än ett parti. Vi har alltså inte samma inställning som Per Albin Hansson, vilken i en intervju i Berlingske Tidende i september förra året yttrade: "Det skulle vara olyckligt om de andra (de borgerliga) skulle tröttna eller känna

sig maktlösa”. Vi önskar, i motsats till Per Albin Hansson, att de borgerliga partierna fortast möjligt skall avdö, inte genom att deras ledare placeras i fängelserna utan därigenom att de av den politiska utvecklingen, som vi vill åstadkomma, berövas sin livsluft.

Vad det gäller det socialdemokratiska partiet, som till sin sammansättning till övervägande del är ett proletärt parti, så planerar vi inte heller att placera dess medlemmar och anhängare i fängelse, utan vi avser att placera dem i ett enhetligt marxistiskt arbetarparti tillsammans med oss själva.

Jag vill så beröra frågan om *vårt partis roll och betydelse*.

Kommunistiska partiet är arbetarklassens förtrupp. Vi tar upp i våra led de bästa elementen ur arbetarklassen, de i revolutionärt hänseende mest avancerade, och utnyttjar deras kunskaper, deras erfarenheter och deras kärlek till sin egen klass i kampen för arbetarklassen, som dess förtrupp, dess avantgarde. Vi gör denna förtrupp manöverduglig genom att tillföra den revolutionär teori, marxismens och leninismens teori, vilket är den vetenskapliga läran om lagarna för det kapitalistiska samhällets omdaning till ett socialistiskt samhälle. Partiet måste i egenkap av förtrupp ha en vidare synkrets än huvudstyrkan för att kunna leda denna. Men partiet måste ständigt arbeta för att höja hela klassens politiska nivå, för att därmed höja huvudstyrkans kampduglighet. Partiet måste alltid vara intimt förbundet med arbetarmassorna för att kunna erövra deras förtroende för att därigenom bli *godkänd och erkänd som klassens ledare*.

Kamrater, om vi är klara över att allt detta är partiets uppgifter och samtidigt klara över vilka uppgifter som förestår partiet, vilket ansvar måste då in e följa med äran och förmånen av att vara medlem av detta parti. Det räcker inte med endast deklamationer om kommunisternas ledande roll, vi måste vinna den, förtjäna den. Största ansvaret faller på de äldre partikamraterna och på partikamrater i ledande ställning.

Arbetarna sluter nu upp kring kommunistiska partiet i större utsträckning och i hastigare tempo än någonsin förr. För att kunna utbygga och fördjupa enheten i arbetarleden måste vi i denna situation övervinna all sekterism. Men i samma mån som vi tränger ut till massorna och i samma mån som vi ökar medlemsantalet i våra organisationer, växer också faran för högeropportunist. Kamratligheten mot och samarbetet med socialdemokratiskt tänkande arbetare, får inte leda till en försoning med den socialdemokratiska ideologin i praktiken. Och varje tendens till att nedsätta kommunistiska partiets roll *måste skoningslöst bekämpas*.

Kamrater tilldelas allt större och ansvarsfullare uppgifter, uppgifter för vilkas fullgörande på bästa sätt de i omtanke om partiet tar ut all sin energi, all sin kraft och all sin tid. Det kan låta paradoxalt, men är dock så, att *i denna iver ligger en fara, ett hot mot dessa kamraters fullö-dighet som kommunister*. I sin iver, i sitt speciella arbete, kan de nämligen glömma två ting.

Dels glömma att de själva för sin verksamhet är i behov av en ständig och intim kontakt med partiet. En enskild kommunist kan aldrig vara sig själv nog, utan att den enskilde ständigt har kontakt med partiet, såväl med partiets organisationer som dess ledningar, måste det börja bära nedåt med honom.

För det andra kan kamrater glömma att partiet behöver dem, partiet behöver berikas med de erfarenheter och den skicklighet som kamrater på framskjutna poster förvärvar i arbetet, var och en på sitt speciella område.

Till sist vill jag ställa tre frågor till behandling:

Kommunistiska partiet och kvinnorna.

Kommunistiska partiet och bönderna.

Kommunistiska partiet och de intellektuella.

Kvinnorna

Val för är proportionerna mellan manliga och kvinnliga medlemmar i partiet inte som vi önskar att de skulle vara och varför är partiets inflytande bland kvinnorna mindre än bland männen?

Jag tror att det bl. a. beror på att partiet brister ifråga om sitt arbete i kvinnopolitiska frågor. Låt oss börja dra i nya länkar när det gäller arbetet för att vinna kvinnorna. Låt oss ställa upp kvinnofrågor till lösning, ange vägarna för hur man skall komma fram till en lösning av dessa frågor och mobilisera sedan partiets medlemmar, såväl män som kvinnor för att nå målet. I den mån vi lyckas med detta, så vinner vi kvinnorna för vårt parti. Jag nämner som kvinnofrågor, att omsätta i praktiska åtgärder för att få förverkligade:

1. Lika lön för lika arbete.
2. Skapa opinion för obligatoriska barnbidrag, i enlighet med vad kommunisterna föreslagit vid årets riksdag.
3. Jämställ kvinnorna med männen ifråga om rätten till arbete.
4. Gör något ifråga om hemarbetets rationalisering, isynnerhet på landsbygden med dess aktuella problem om vatten- och avloppsfrågornas lösande o. s. v.
5. Kvinnornas rätt till deltidsarbete.
6. Tag arbetarhustrurna med till strejkmötena i fack där konflikt råder för att med hjälp av detta krafttillskott komma till bättre resultat i avtalsstrider.

Tala inte bara om att kvinnorna bör uppträda som kampkamrater till männen, börja praktisera kampgemenskapen mellan män och kvinnor för lösandet av kvinnofrågor.

Bönderna

Tack vare främst partiordföranden Sven Linderots arbete i bondefrågan har vi nu äntligen av oss alla godkända principiella riktlinjer uppdragna för vårt arbete, — tidigare har vi nära nog helt saknat sådana. Vi har ett aktionsprogram för jordbrukspolitiken. Programmet innehåller 13 punkter med konkreta anvisningar om hur aktuella uppgifter bör lösas. En del av de i programmet ställda uppgifterna kräva riksdagsbeslut, för lösandet av andra kan landsting och kommuner engageras.

En del uppgifter är av sådan art att det för deras genomförande kräves organiserandet av en lokal samverkan av de krafter, som vi angett som erforderliga för att ernå resultat i bondefrågan, nämligen mellan arbetarnas och böndernas organisationer samt konsumentkooperationen.

De intellektuella

Det är en försummad och mycket brådskande uppgift att vinna dessa för kommunistiska partiet. De intellektuella utgör inte en klass, det är ett mellanskikt som rekryteras från alla samhällsklasser. I den mån vi lyckas att bryta de rikas utbildningsmonopol, så ökar tillströmningen från de arbetande klasserna till detta skikt.

Var hör detta skikt hemma i klasshänseende?

Hos den klass som företräder deras intressen, dels deras ekonomiska intressen, dels deras intresse av att få ge utlopp för vad som ger deras liv största innehåll och mening, för deras skaparvilja.

De hänvisas nu att tjäna de rika klasserna och hämmas i sin verksamhet av deras profit-intressen, de intellektuellas intresse måste vara att få frigöra sig från exploatörklassen och få tjäna folket. Arbetarklassens frigörelse blir de intellektuellas frigörelse. Även många av de intellektuella, som själv inte kommit från en undertryckt klass, ledes av sina erfarenheter

under sin sysselsättning över till de framstegsvänliga krafternas läger.

Många radikala arbetare, även kommunister, betraktar de intellektuella som naturliga klassfiender och de av dem som närmar sig kommunistiska partiet betraktas med misstro. Vi har ingen anledning att betrakta de intellektuella yrkenas utövare med särskild misstro, endast därför, att de är utövare av ett sådant yrke. Vi måste inom kommunistiska partiet lära oss betrakta det som en naturlig sak, att en intellektuell kommer till partiet, och vi måste lära oss förstå nödvändigheten av att snabbt vinna de intellektuella för partiet.

Arbetarna, bönderna, teknikerna, vetenskapsmännen och kulturens tjänare, det är de som tillsammans skall dana det nya samhället, som kommunisterna ställt som sitt mål. Därför måste vi i fortsättningen på ett helt annat sätt än hittills ägna oss åt arbetet bland och för de intellektuella.

Arbetarklassen på marsch framåt Kamrater!

Med jag anført har jag sökt ställa de frågor, som partiets arbetsutskott anser vara de mest aktuella, till partistyrelsens diskussion och beslut. En del av oss står nu för andra gången under vårt partiliv inför uppgiften att tillse, att det blod som flutit under ett världskrig, inte skall ha gjutits förgäves.

Efter förra världskriget blev vinsten: Sovjetunionen.

De av oss, som var unga då, hoppades att de lärdomar det första världskriget gett folken, skulle förmå skänka vår klass ännu större vinster. Vi tyckte då att våra förhoppningar inte blev uppfyllda. Den fördömda läran om klassarbete fick för stor utbredning. Den splittrade och förlamade arbetarklassen såväl i vårt land som i andra länder. Resultatet blev fascismens seger och ett nytt världskrig.

Men trots allt så visade det sig nu, att vi redan efter första världskriget vann allt för framtiden i och med att vår insats blev socialismen på en sjättedel av jordens yta. Ty denna sjättedel var tillräcklig för att garantera segern över fascismen. Därmed ligger vägen ånyo öppen för den internationella arbetarklassen att marschera framåt.

Uppgiften för arbetarklassen i alla länder blir nu att ta ledningen av nationen. Detta gäller även i vårt land. För organiserandet och ledandet av denna uppgift bygger arbetarklassen sitt kommunistiska parti allt större och starkare, förstärker det med nya krafter ur sina outtömliga tillgångar av sådana och skänker det ett undan för undan ökat förtroende. Vi lovar, kamrater, att inte svika detta förtroende!

Politisk resolution

antagen av Sverges Kommunistiska Partis styrelse den 25 mars 1945

Det andra världskriget går mot sitt slut. Fascismens militära krafter krossas av Röda armén och dess allierade. Folken i alla länder börjar hålla räfst och rättarting med de fascistiska förbrytarna och deras öppna eller förstuckna anhängare.

Sverges folk är demokratiskt och frihetsälskande, men samlingsregeringens eftergifts- och anpassningspolitik gentemot fascistiska angripstater jämte dess reaktionära inrikespolitik har komprometerat vårt land inför de makter, som kämpar mot fascismen. Därför måste det svenska folket framtvunga en sådan politik, att vårt land når en starkare ställning hos de frihetsälskande folken för att därigenom kunna göra sin insats i uppbyggandet av en fredens och frihetens världsordning.

Därvid står följande uppgifter i förgrunden:

1) *Brytande av alla förbindelser med Tyskland, så länge nazistregimen består. Omedelbart*

utvisande ur riket av alla tyskar, som vistas här på av nazistregeringen utställda pass. Internering av alla utlänningar, vilka är kända som fascister eller som med skäl misstänks för verksamhet mot de allierade nationerna eller på annat sätt skadar Sverges intressen.

- 2) *Hjälpen till broderfolken utvidgas till en omfattande och allsidig beredskap, såväl i den svensk-norska frivilligrörelsens form som genom statsmakternas direkta åtgärder, för att på norska och danska folkens begäran ingripa till skydd mot ockupationstruppernas och quislingarnas befarade blodiga excesser i befrielsekampens slutskede.*
- 3) *Omedelbar upplösning av hemliga statspolisen. Bestraffning av dem som är ansvariga för fascistiskt inspirerade och för folkets rättsmedvetande kränkande övergrepp.*

Lösandet av dessa uppgifter förutsätter att samlingsregeringen ersättes med en vänsterregering. En sådan regering måste bestå av personer, som icke genom tidigare odemokratiska gärningar förverkat rätten till förtroende från folkets sida och som är beredda att, stödda på arbetarklassen och andra framstegsvänliga folkgrupper, förverkliga de i arbetarrörelsens efterkrigsprogram framställda kraven om "full sysselsättning" och "rättvis fördelning och höjd levnadsstandard". Förutsättningen för tillkomsten av en dylik regering, villig och mäktig att genomföra en sådan politik, är att arbetarklassen enar sig för att genomföra en självständig arbetarpolitik. En sådan enhet är på marsch.

Enheten och viljan till en självständig arbetarpolitik kommer för närvarande till kraftigt uttryck i att över 100,000 metallarbetare gått i strejk för att genomdriva rimliga och berättigade krav.

Arbetarrörelsen förfogar över tillräckliga resurser för att kunna garantera arbetarparten seger i denna strid. Dessa resurser måste till fullo utnyttjas, ty metallarbetarnas strid är en kamp för hela den svenska arbetarklassens intressen.

Efter det första världskriget tillkämpade sig de arbetande massorna i många länder utvidgade demokratiska fri- och rättigheter och Tsar-Rysslands folk erövrade sin frihet, grundlade sin socialistiska stat och säkrade därigenom den triumf över fascismen, som nu fullbordas på Europas slagfält. Efter det andra världskriget träder arbetarklassen fram i staternas ledning för att säkra freden och främja en utveckling fram mot socialismen.